

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Luova Eurooppa -ohjelman perustamisesta (2021–2027) ja asetuksen (EU) N:o 1295/2013 kumoamisesta”

(COM(2018) 366 final)

(2019/C 110/17)

Esittelijä: **Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

Toinen esittelijä: **Zbigniew KOTOWSKI**

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 14.6.2018 neuvosto, 21.6.2018
Komitean työvaliokunnan päätös	19.6.2018
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 173 artiklan 3 kohta ja 304 artikla
Vastaava elin	neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” (CCMI)
Hyväksyminen CCMI:ssä	22.11.2018
Hyväksyminen täysistunnossa	12.12.2018
Täysistunnon nro	539
Äänestystulos	207/2/2
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Luova Eurooppa -ohjelman perustamisesta (2021–2027) [COM(2018) 366 final] ja liitteessä II esitettyihin indikaattoreihin. Vahvan ja yhtenäisen Euroopan rakentamisen on perustuttava kulttuuristen juurien monimuotoisuuteen, jota on välitettävä koulutuksen avulla. Tämän ohjelman jatkaminen on erittäin hyödyllistä eurooppalaisen kulttuurin ja yksittäisten jäsenvaltioiden kulttuurien kehitykselle, joka on yhteiskunnan perusta ja keskeisen tärkeää demokraattisten arvojen kannalta.

1.2 ETSK on vuosien ajan tuonut esiin kulttuurialan ja luovien toimialojen merkittävän panoksen arvonmuodostukseen, työllisyyteen, osallisuuteen ja kasvuun EU:ssa ⁽¹⁾. OECD:n mukaan vuonna 2012 tekijänoikeusintensiiviset toimialat ⁽²⁾ kattoivat EU:ssa 4,2 prosenttia BKT:stä ja 3,2 prosenttia työpaikoista. Asetusehdotuksen [COM(2018) 366 final] 2 artiklan mukaan näihin aloihin kuuluvat ”arkkitehtuuri, arkistot, kirjastot ja museot, taidekäsityö, audiovisuaaliala (mukaan lukien elokuva, televisio, videopelit ja multimedia), aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö, muotoilu (mukaan luettuna muotusuunnittelu), festivaalit, musiikki, kirjallisuus, esittävät taiteet, kirjat ja julkaisutoiminta, radio ja kuvataiteet”.

1.3 Ottaen huomioon luovan toiminnan erityisluonteen ja prosessit, jotka eivät aina sovellu kitkattomasti työläinsäädännön yleisiin puitteisiin, ETSK tiedostaa täysin sosiaaliset haasteet, joihin olisi puututtava eräissä jäsenvaltioissa: työolojen parantaminen, palkattomien työtuntien poistaminen, sukupuolten välisten erojen torjuminen, ihmisarvoisen työn edistäminen, terveys- ja turvallisuusolosuhteiden parantaminen, liikkuvuuden helpottaminen, vammaisten ja syrjäytyneiden osallistaminen, seksuaalisen häirinnän vastainen politiikka jne.

1.4 ETSK katsoo, että suunniteltu 1,8 miljardin euron talousarvio ei ole riittävä, jotta Luova Eurooppa -ohjelman (2021–2027) kunnianhimoiset tavoitteet voitaisiin saavuttaa. ETSK kehottaakin lisäämään määrärahoja. Merkittävä investoiminen eurooppalaisten luovuuteen ja muun muassa taiteilijoihin, luovaa työtä tekeviin, muusikoihin, kirjailijoihin, valokuvaajiin,

⁽¹⁾ EUVL C 13, 15.1.2016, s. 83, asiakokonaisuudet NAT/738 (EUVL C 440, 6.12.2018, s. 22), SOC/590 (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 148).

⁽²⁾ Keskeisiin tekijänoikeusintensiivisiin toimialoihin kuuluu yhdeksän alaa: lehdistö ja kirjallisuus, musiikki, ooppera ja teatteri, elokuvat ja videot, valokuva, ohjelmistot ja tietokannat, kuvataide ja grafiikka, mainonta ja taide sekä tekijänoikeuden kollektiivisesta hallinnoinnista vastaavat organisaatiot.

arkkitehteihin, videopelien keksijöihin ja elokuvantekijöihin auttaa EU:ta kilpailemaan menestyksekkäästi sellaisten suurten maiden kanssa, joilla on käytössään tietoisia ”pehmeän vaikuttamisen” strategioita (Yhdysvallat, Japani, Etelä-Korea) kansallisella tasolla ja kansainvälisissä organisaatioissa. EU:n rahoitusta olisi täydennettävä valtio- ja aluetason julkisella rahoituksella. Erityisillä verokannustimilla voitaisiin myös edistää hyväntekeväisyyttä (esimerkiksi kulttuuriperintökohteiden restaurointi) ja helpottaa joukkorahoitusta uusien liiketoimintamallien luomiseksi.

1.5 ETSK katsoo, että on myös välttämätöntä investoida oikeudellisiin ja teknisiin välineisiin, jotta pystytään torjumaan entistä tehokkaammin väkivallan ja syrjinnän edistämistä kaikissa muodoissa erityisesti lapsille ja nuorille tarkoitettujen, verkossa pelattavien videopelien tuotannossa.

1.6 ETSK kannattaa luovuuden ja kulttuurisen ulottuvuuden sisällyttämistä EU:n ulkopoliittikaan (kauppapolitiikka, kansainväliset suhteet jne.)⁽³⁾.

1.7 Tämä ennennäkemätön taloudellinen ponnistus tulisi toteuttaa kolmen kanavan avulla:

- Lisätään ”Luova Eurooppa” -ohjelman määrärahoja 1 850 000 eurosta 1 930 000 euroon vuosiksi 2021–2027. Tähän sisältyy 80 miljoonan euron lisärahoitus monialaiselle lohkolle, mikä mahdollistaa luovien toimialojen ja kulttuurialan keskinäisen (musiikki, muoti, muotoilu, taide, elokuva, kustannusala jne.) sekä niiden ja muiden teollisuudenalojen välisen vuorovaikutuksen ja rahoituksen lisäämisen mediakoulutuksen alalla ottaen huomioon, että median moniarvoisuus on viime aikoina asetettu kyseenalaiseksi EU:ssa.
- Annetaan rahoitustukea kulttuurille ja luoville aloille EU:n eri ohjelmissa, jotta ”kulttuuriperintö otettaisiin entistä tehokkaammin huomioon muissa alakohtaisissa politiikoissa. Tästä olisi keskinäistä hyötyä sekä kulttuurille että kulloisellekin alalle”⁽⁴⁾. Tällaisia ohjelmia ovat Horisontti 2020, Euroopan sosiaalirahasto, Digitaalinen Eurooppa, koheesiorahasto ja Erasmus.
- Annetaan jatkuvaa tukea kulttuurialalle ja luoville toimialoille tarkoitettulle takausjärjestelylle, jotta voidaan tarjota takuita ja tarvittaessa pääoman tyyppistä tukea pk- ja startup-yrityksille.

1.8 Uudistunut pyrkimys kulttuuriltaan kukoistavaan ja luovaan Eurooppaan luovuuden, muotoilun ja huipputeknologian yhdistämisen avulla hyödyttää myös eri aloja ja EU:n teollisuudenalojen arvoketjuja tekstiili-, vaatetus- ja nahka-alasta, huonekaluteollisuudesta, keramiikka-alasta, leluteollisuudesta, matkailusta, taiteesta ja käsiteollisuudesta aina autoteollisuuteen, rakennusalaan, terveys- ja hyvinvointialaan, vihreään teknologiaan jne. Euroopasta löytyy monia esimerkkejä teollisuusalueiden ja -kaupunkien siirtymisestä luoviin toimialoihin, jotka tuottavat aiempaa enemmän lisäarvoa (Torino).

1.9 Digitaalisen vallankumouksen tarjoamat mahdollisuudet tekijänoikeusintensiivisillä toimialoilla ovat erityisen merkittäviä, ja olisi edistettävä asianmukaisia investointeja laitteisiin ja ohjelmistoihin (esimerkiksi tekoäly, lohkoketju-teknologia, 3D-tulostus, arkistojen digitalisointi) sekä koulutukseen.

1.10 Näiden toimialojen innovointipotentiaali on rajaton, koska ne perustuvat pääasiassa yksilöiden luovuuteen, taitoihin ja mielikuvitukseen. Tämän vuoksi luovilla toimialoilla ja kulttuurialalla tulisi olla erityinen budjetti Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (vähintään 3 miljardia euroa, mikä on hiukan vähemmän kuin niiden osuus EU:n BKT:stä eli 4,2 prosenttia).

1.11 Yhdysvaltojen markkinoilla on meneillään laajoja yritysfuusioita, joilla on vaikutuksia EU:n kulttuurialaan ja luoviin toimialoihin. Tässä yhteydessä ETSK kehottaa Euroopan komissiota käynnistämään tarjouskilpailun liiketoimintatietoja koskevan raportin laatimiseksi vuonna 2019 Yhdysvaltojen tärkeimmistä taloudellisista ja teknisistä suuntauksista, jotka vaikuttavat mediaan, elokuvaan ja audiovisuaalialaan, ja niiden todennäköisistä vaikutuksista vastaaviin eurooppalaisiin toimijoihin tuotannon, kulutuksen ja jakelun alalla.

⁽³⁾ ”Tavoitteena kansainvälisiä kulttuurisuhteita koskeva EU:n strategia”, JOIN(2016) 29 final.

⁽⁴⁾ Lainaus puheenjohtajavaltio Bulgarian tausta-asiakirjasta ”Tie eteenpäin: tulevaisuusvisio kulttuurin vaikutuksesta EU:ssa vuoden 2020 jälkeen”, 27. huhtikuuta 2018

1.12 Koska 27 jäsenvaltion EU voi hyötyä merkittävästi vuoropuhelun jatkamisesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, joka on keskeinen toimija näillä teollisuudenaloilla, ETSK kehottaa Euroopan komissiota tukemaan hallitusten ja verkostojen välistä vuoropuhelua, joka voisi valmistella kahdenvälistä sopimusta kunnianhimoisten kahdenvälisten ohjelmien jatkamiseksi Luova Eurooppa -kehityksen puitteissa vuosina 2021–2027. Vastaavia kahdenvälisiä sopimuksia on laadittu aiemmin (kaudella 2014–2020) EU:n ulkopuolisten maiden, muun muassa Georgian, Serbian ja Ukrainan, kanssa.

2. Yleistä

2.1 Uudet kunnianhimoiset tavoitteet

2.2 Ehdotus asetukseksi [COM(2018) 366] perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklaan, jonka mukaan unionin päämääränä on ”edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia”, ja se ”kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä”. On kuitenkin selvästi havaittavissa, että haasteita on yhä enemmän, ja tämä koskee etenkin verkkoalustojen ja hakukoneiden aiheuttamaa kilpailua, alan keskittymistä muutamaani isoihin toimijoihin ja disinformaation lisääntymistä.

2.3 EU:n komissio haluaa tarjota uudella ohjelmalla toimijoille mahdollisuuksia kehittää teknologisesti ja taiteellisesti innovatiivisia eurooppalaisia rajatylittäviä aloitteita, joilla edistetään eurooppalaisten teosten vaihtoa, yhteistä luomista, yhteistuotantoa ja levitystä. Tarkoituksena on myös vahvistaa eurooppalaisten toimijoiden asemaa EU:ssa ja maailmanlaajuisilla markkinoilla. Esimerkkejä alan parhaista käytännöistä löytyy Euroopan neuvoston Eurimages-rahaston toiminnasta.

2.4 Talousarvio – suurempi mutta ei vielä kukaan riittävä

2.4.1 Ehdotettu 1,85 miljardin euron talousarvio 27 jäsenvaltiolle on aiempaa suurempi, mutta se vastaa vain yhtä tuhannesosaa EU:n monivuotisesta rahoituskehiksestä vuosiksi 2021–2027 (1 135 miljardia euroa).

2.5 Komission ehdottama talousarvio jakautuu kolmeen osaan:

- kulttuuri-lohko: 609 miljoonaa euroa (33 prosenttia kokonaisbudjetista, verrattuna 31 prosenttiin Luova Eurooppa -ohjelman kokonaisbudjetista vuosina 2014–2020)
- media-lohko: 1 081 miljoonaa euroa (58 prosenttia kokonaisbudjetista, verrattuna 56 prosenttiin Luova Eurooppa -ohjelman kokonaisbudjetista vuosina 2014–2020)
- monialainen lohko: 160 miljoonaa euroa (9 prosenttia kokonaisbudjetista, verrattuna 13 prosenttiin Luova Eurooppa -ohjelman kokonaisbudjetista vuosina 2014–2020).

2.5.1 ETSK kehottaa myöntämään monialaista lohkoa varten 80 miljoonan euron lisämäärärahan, jotta voidaan hyödyntää kattavasti vuorovaikutteisten hankkeiden tarjoamia mahdollisuuksia ⁽⁵⁾ (digitaalitalous, matkailu, taide, ylellisyustuotteet, kulttuuri, digitaalinen tulostus jne.) ja tarjota lisää käytännön ratkaisuja medialukutaidon alalla.

2.5.2 Tavoite tukea ensisijaisesti suurelle yleisölle tarkoitettuja hankkeita sopii audiovisuaalialalle (media-lohko), mutta sitä ei pitäisi soveltaa kaikkeen kulttuuritoimintaan etenkin maaseutualueilla. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja osallisuus ovat keskeisessä asemassa Euroopan yhdentymishankkeessa.

2.6 Brexit luovien toimialojen ja kulttuurialan kannalta

2.6.1 Uusi ohjelma toteutuu 27 jäsenvaltion EU:ssa Yhdistyneen kuningaskunnan eron jälkeen. Kyseessä on yksi jäsenvaltioista, missä luovilla toimialoilla ja kulttuuriteollisuudella on keskeinen rooli (90 miljardia Englannin puntaa vuonna 2016, 2 miljoonaa työntekijää). ETSK katsoo, että Luova Eurooppa -ohjelman dynamiikan kannalta on tärkeää säilyttää vahvat kulttuurisuhteet Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa ja edistää kahdenvälistä yhteistyötä aina kun se on mahdollista ja tarpeellista. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa olisi pyrittävä laatimaan erillinen ja räätälöity kahdenvälinen sopimus toimien ja ohjelmien jatkamiseksi asetusehdotuksen 8 artiklan perusteella ja tarkistetun audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukaisesti.

⁽⁵⁾ Ks. ETSK:n lausunnon kohta 4.6, EUVL C 13, 15.1.2016, s. 83.

2.7 Edellisen Luova Eurooppa -ohjelman (2014–2020) opetukset

2.7.1 Euroopan komission teettämässä arviointitutkimuksissa esille tulleet tärkeimmät rajoitukset olivat seuraavat:

- määrärahojen riittämättömyys, jotta toimilla voisi olla suuri vaikutus EU- tai alakohtaisella tasolla
- Media-ohjelman liian hajanainen rahoitus
- EU-ohjelmien ja rahoituksensaannin ja hallinnollisen raportoinnin liiallinen monimutkaisuus etenkin pk-yrityksille ja yksittäisille henkilöille sekä tukea ensimmäistä kertaa hakeville
- varojen epätasainen jakautuminen jäsenvaltioittain.

2.7.2 Euroopan parlamentin kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan puheenjohtajan Sylvia Costan järjestämässä kuulemistilaisuudessa Pariisissa 6. lokakuuta 2016 eri sidosryhmät ottivat esille muita konkreettisia seikkoja:

- Kulttuuri-lohkon tarjouskilpailujen onnistumisaste on liian alhainen: 11 prosenttia.
- Kirjallisuuden kääntämisen tuen enimmäiskesto on liian lyhyt: 2 vuotta.
- Joihinkin hankkeisiin mukaan otettavien EU:n ulkopuolisten maiden määrä on liian alhainen.
- ”Kokeilun” ja ”innovaation” käsitteitä olisi edistettävä ja tuettava.

Ottaakseen nämä havainnot huomioon Euroopan komissio ehdottaa eräitä yksinkertaistamistoimia vuosille 2021–2027:

- Lisätään joustavuutta, jotta työohjelmia voidaan mukauttaa odottamattomiin olosuhteisiin.
- Lisätään kumppanuuspuitesopimuksia ja portaittaisia avustuksia.
- Lisätään kannustimia, joilla palkitaan kykyä saavuttaa entistä suurempia yleisöjä.
- Käytetään järjestelmällisesti sähköisiä lomakkeita ja raportteja ja kevennetään raportointivaatimuksia.

2.8 Kulttuuri-lohko

2.8.1 609 miljoonan euron kokonaisbudjetilla tuetaan teosten rajaylittävää jakelua ja luovien alojen toimijoiden liikkuvuutta, edistetään kumppanuuksia, verkostoja ja alustoja, joilla pyritään laajentamaan Euroopan kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden ja teosten yleisöä Euroopassa ja sen ulkopuolella, sekä vahvistetaan eurooppalaista identiteettiä, kulttuuriperintöä ja arvoja kulttuuritietoisuudella, taidekasvatuksella ja kulttuuriin pohjautuvalla luovuudella koulutuksessa. Lisäksi tuetaan EU:n erityistoimia, kuten Euroopan kulttuuripääkaupunkitoimintaa, EU:n kulttuuripalkintoja ja Euroopan kulttuuriperintötunnusta. Painopisteenä on lisäksi kansainvälisten valmiuksien kehittäminen, jotta Euroopan kulttuuriala ja luovat toimialat pystyvät operoimaan kansainvälisesti.

ETSK toivoisi, että ehdotettuun asetukseen lisättäisiin kansantaidetta ja harrastajien luovuutta käsittelevä kohta, koska juuri tämä luovuuden muoto on ollut perusta aidon humanistisen ja taiteellisen herkkyyden kehitykselle ja levittämiselle.

2.9 Media-lohko

2.9.1 Tämä ohjelma kattaa audiovisuaaliset viestintävälineet, elokuvan ja videopelit, ja sen kokonaisbudjetti on 1 081 000 euroa. Siihen liittyy eräitä erityisiä lainsäädäntövälineitä: tekijänoikeuspuitteiden tarkistaminen ja tarkistettu audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi.

2.9.2 Euroopan parlamentti hyväksyi ensinnä mainitun ehdotuksen [COM(2016) 593 final] ensimmäisessä käsittelyssä 12. syyskuuta 2018.

Ehdotuksella on kolme päätavoitetta: a) helpotetaan pääsyä tutustumaan verkkosisältöön ja televisio- ja radio-ohjelmien katsomista rajatylittävästi tilausvideoalustoilla, b) yhdenmukaistetaan ja uudenaikaistetaan tekijänoikeussuojan poikkeuksia EU:n lainsäädännössä opetuksen, tutkimuksen ja kulttuuriperinnön suojelun aloilla, c) luodaan hyvin toimivat tekijänoikeusmarkkinat verkkoalustoille sisältöä tuottaville lehtikustantajille, kirjoittajille ja esiintyville taiteilijoille.

2.9.3 Jälkimmäisellä välineellä on useita tavoitteita: tarjotaan lisämahdollisuuksia eurooppalaisten teosten tekemiseen tunnetuksi EU:ssa (verkkovideoalustoilla vähintään 30 prosenttia eurooppalaisia teoksia) ja sen ulkopuolella yhteistyön edistämiseksi koko arvoketjussa tuotannon alkuvaiheista levitykseen ja esityksiin, ja vahvistetaan lasten suojelun ja kuluttajansuojan tasoa.

2.9.4 Euroopan audiovisuaalialaa, mukaan lukien elokuva, televisio ja videopelit, varten osoitetulla 1 081 000 euron budjetilla on seuraavat tavoitteet: a) vauhditetaan yhteistyötä ja innovointia eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten tuotannossa, b) parannetaan rajatylittävää teatteri- ja verkkovaihtelua, c) tuetaan eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten ja innovatiivisen tarinankerronnan, myös virtuaalitodellisuuden, kansainvälistä vaikutusta parantamalla eurooppalaisten teosten kansainvälistä myynninedistämistä ja jakelua.

2.10 Monialainen lohko

2.10.1 Kaikkiaan 160 miljoonan euron budjetilla on määrä tukea luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden välisiä monialaisia hankkeita (musiikki, media, kirjallisuus, taide jne.), auttaa Luova Eurooppa -yhteyspisteitä edistämään ohjelmaa omilla maissaan ja vahvistaa ”vapaata, monimuotoista ja moniarvoista mediaympäristöä, korkealaatuista journalismia ja medialukutaitoa” (6 artiklan c kohta, COM(2018) 366 final).

2.10.2 ETSK pitää viimeistä tavoitetta kriittisenä: vuonna 2017 lehdistönvapauden tilanne heikkeni useissa jäsenvaltioissa. Näin ollen ETSK kehottaa lisäämään rahoitusta sananvapauden ja monimuotoisen ja moniarvoisen mediaympäristön edistämiseksi, edistämään sisältöä koskevia korkeatasoisia mediastandardeja sekä luomaan medialukutaito-ohjelmia, jotta kansalaiset oppisivat suhtautumaan mediaan kriittisesti.

3. Erityistä

3.1 Tekijänoikeudet digitaalisella aikakaudella

3.1.1 Vuonna 2015 laaditussa OECD:n tutkimuksessa Copyright in the digital era tuodaan esiin intensiivisyys, jolla on käyty oikeudellista ja julkista keskustelua keinoista mukauttaa kansallisia tekijänoikeuspuitteita internet-vallankumoukseen.

Tärkeimpiä keskustelunaiheita ovat a) tekijänoikeuden soveltamisala, b) orpoteokset, c) tekijänoikeuksia koskevat poikkeukset ja rajoitukset, d) tekijänoikeuksien rekisteröinti ja e) täytäntöönpanon valvonta.

3.1.2 ETSK haluaa puolustaa uutta kustantajille kuuluvaa tekijänoikeutta näiden lehtijulkaisujen digitaalisesta käytöstä, kuten tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla annetun direktiiviehdotuksen 11 artiklassa ehdotetaan, verkkopalvelujen sisällön suojelua, kuten 13 artiklassa ehdotetaan, sopimusten sopeuttamisjärjestelyä (15 artikla) ja riitojenratkaisumekanismeja (16 artikla).

3.2 Ankan kansainvälisen kilpailun vuoksi olisi laadittava kulttuurialaa ja luovia toimialoja koskeva selkeä EU:n strategia sekä sisämarkkinoita että ulkoista toimintaa ajatellen (kansainvälinen kulttuuri-ohjelma, kulttuuridiplomatia, kauppapolitiikka).

3.2.1 Amerikkalaisilla yrityksillä on hallitseva asema verkkoalustojen alalla. Esimerkkejä niistä ovat Applen iTunes, maailman suurin online-musiikkikauppa vuodesta 2010, Netflix, jolla oli 130 miljoonaa tilaajaa vuonna 2017, ja YouTube, jolla on 1 300 000 kuukausittaista käyttäjää ja jonka kautta katsotaan yli 5 miljardia videota joka päivä.

3.2.2 Esimerkiksi elokuvateollisuuden alalla⁽⁶⁾ yhdysvaltalaiset tuotannot ja yhteistuotannot kattavat 90 prosenttia elokuvista, joita katsottiin eniten teattereissa kyseisenä vuonna (2012), ja tästä on luonnollisena seurauksena, että englannin kielellä on selkeä ja lähes kiistämätön valta-asema.

⁽⁶⁾ Diversity and the film industry: An analysis of the 2014 UIS Survey on Feature Film Statistics, maaliskuu 2016, s. 31.

3.2.3 Yhdysvalloissa on viime aikoina tapahtunut suuria yritysfuusioita, jotka osoittavat, että audiovisuaalisen sisällön tuotannossa, levityksessä ja kulutuksessa on tapahtumassa isoja muutoksia. Millainen tulee olemaan näiden suurten muutosten vaikutus EU:n audiovisuaalialaan, joka on edelleen hajanainen ja jolla on vähemmän julkista rahoitusta ja jolla kansainvälinen jakelu on jatkuvasti alhaisella tasolla rajallisen budjetin ja kielellisten esteiden vuoksi? Riippumaton tutkimus, jossa kerätään määrällisiä ja laadullisia tietoja, olisi erittäin hyödyllinen.

Kiinan, Japanin, Intian ja Kanadan kaltaiset muut suuret maat ovat toteuttaneet tehokkaita ja pitkällä aikavälillä vaikuttavia kannustinjärjestelmiä tukeakseen sekä sisäisesti että ulkoisesti resurssejaan, jotka ovat osa niiden "pehmeää valtaa". EU:n olisi tehtävä samoin.

3.3 Liiketoimintamallien monipuolistaminen ja uudistaminen

3.3.1 EU:n tekijänoikeusintensiivisten toimialojen innovatiivisia liiketoimintamalleja olisi edistettävä kolmella tavalla:

- a) Hyödynnetään digitaalisia välineitä (esim. tekoäly, lohkoketjuteknologia, massadata, 3D-tulostus) mahdollisuutena monipuolistaa kulttuurihyödykkeiden ja -palvelujen sisältöä ja niiden saatavuutta kuluttajille.
- b) Hyödynnetään ja parannetaan sisällön siirrettävyyteen liittyviä mahdollisuuksia rajatylittävissä hankkeissa.
- c) Etsitään uusia tapoja tuottaa tuloja (esimerkiksi tilaukset, kertamaksut) unohtamatta muita heikommassa asemassa olevia kuluttajia.

3.3.2 Kulttuurialan ja luovien toimialojen sekä useiden "kulttuurisen tai luovan komponentin" sisältävien talouden alojen heijastusvaikutus on osoitettu monissa tutkimuksissa. Kulttuurialan ja luovien toimialojen sekä digitaaliteknologioiden rajapinnassa on suuret mahdollisuudet läpimurtoihin ja vaihteittain etenevään innovointiin.

3.3.3 Tiettyjen julkista tai yksityistä rahoitusta saavien kulttuuritoimintojen ei kuitenkaan pitäisi perustua pelkästään voiton tavoitteluun. Uuden ohjelman olisi katettava myös muut kuin markkinasuuntautuneet toimet.

3.4 Rahoituksen saanti

3.4.1 Euroopan strategisten investointien rahasto käynnisti uuden takausjärjestelmän kesäkuussa 2016, jotta kulttuurialan ja luovien toimialojen mikro- ja pk-yritykset, joilla on vaikeuksia saada lainoja omissa maissaan, voisivat hyötyä siitä. Tämän uuden mekanismin alkumäärärahoiksi määriteltiin 121 miljoonaa euroa, jonka odotetaan tuottavan 600 miljoonaa euroa lainoina ja muina rahoitustuotteina.

3.4.2 Hitaan alun jälkeen yhdeksän jäsenvaltiota – Espanja, Ranska, Romania, Belgia, Tšekki, Suomi, Italia, Luxemburg ja Yhdistynyt kuningaskunta – on allekirjoittanut sopimukset Euroopan investointirahaston kanssa yli 300 miljoonan euron mahdollisesta kokonaislainakapasiteetista. Vuonna 2017 Euroopan investointirahasto päätti lisätä tähän 70 miljoonaa euroa. Kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelmän käyttöä käsittelevän Euroopan investointirahaston raportin mukaan (maaliskuu 2018) 418 näiden alojen toimijaa hyötyi tästä järjestelystä yhteensä 76 miljoonan euron lainasummalla, mikä merkitsee keskimäärin 182 000 euron lainaa kutakin tahoa kohden.

3.4.3 ETSK kannustaa voimakkaasti valtio- ja aluetason toimivaltaisia viranomaisia kaupunki- ja maaseutualueilla edistämään tätä erityisjärjestelyä, jotta vauhditettaisiin kulttuurialan ja luovien toimialojen kasvua ja houkutettaisiin näille aloille investointeja ja uusia yrityksiä. On viranomaisten vastuulla välttää kasvattamasta kuilua älykkäiden kaupunkien, joihin kulttuuriala ja luovat toimialat ovat vahvasti keskittyneet ⁽⁷⁾, ja maaseutualueiden välillä.

⁽⁷⁾ 64 prosenttia luovien alojen työpaikoista sijaitsee kaupunkialueilla, ks. J. Vlegels, W. Ysebaert, *Creativiet, diversiteit en werkomstandigheden: eien analyse van de drieand van culturele en creative arbeid in België*, Sociologos 39, s. 241.

3.5 Sosiaaliset kysymykset

3.5.1 Eräistä jäsenvaltioista saadut tiedot kertovat epäoikeudenmukaisista ja epätyytyttävistä sosiaalisista työoloista, kuten palkattomista työtunneista, säännöllisestä ylityöstä, määräaikaisten työsopimuksista, ei-toivotusta osa-aikatyöstä, heikoista terveys- ja turvallisuusolosuhteista, riittämättömistä investoinneista koulutukseen, sukupuolten välisistä eroista ⁽⁸⁾, etnisen monimuotoisuuden puutteesta, seksuaalisesta häirinnästä, sosiaaliturvan alhaisesta tasosta, riittämättömästi liikkuvuudesta kaksinkertaisen verotuksen vuoksi ja EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten vaikeuksista saada viisumia.

Eräät jäsenvaltiot ovat asettaneet sosiaalisia vaatimuksia, jotka kulttuurialan ja luovien toimialojen on täytettävä voidakseen saada EU-rahoitusta. Näin ne tukevat eurooppalaista sosiaalista mallia julkisen rahoituksen mahdollisen roolin avulla.

3.5.2 Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua olisi edistettävä kansallisella tasolla, jotta löydettäisiin sopivia ratkaisuja tilanteen parantamiseksi. EU:n tasolla tarvitaan lisää riippumattomia tutkimuksia kulttuurialan ja luovien toimialojen työoloista, jotta voidaan vauhdittaa uusia toimintapolitiikkoja. Esimerkiksi eräs äskettäinen havainto osoittaa, että ammattikriteeri voisi olla tarkoituksenmukaisempi kuin alakohtainen kriteeri, koska vain 30,7 prosenttia "luovista" työpaikoista sijoittuu kulttuurialalle ja luoville toimialoille ⁽⁹⁾.

3.5.3 Klusterit ja verkostot

Alueellisilla klustereilla on keskeinen rooli uusien yhteistyömallien ja rajatylittävien kumppanuuksien edistämässä. Uudessa ohjelmassa olisi edistettävä kulttuurialan ja luovien toimialojen uusien alueellisten klusterien ja verkostojen luomista sekä nykyisten klusterien ja verkostojen (esimerkiksi Emilia-Romagna, Hampuri, Milano) välisiä tuloksellisia kumppanuuksia, jotka voivat vauhdittaa mittakaavan laajentamista ja parhaita käytäntöjä.

Bryssel 12. joulukuuta 2018.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽⁸⁾ Ks. audiovisuaalialan työmarkkinaosapuolten neuvottelukomitean soveltama sukupuolten tasa-arvon toimintakehys.

⁽⁹⁾ J. Vlegels & W. Ysebaert, Sociologos 39, s. 210–241.